

ZLOSTAVLJANJE STARIJIH OSOBA

Prepoznaj, spriječi, reagiraj

Doris Trošt^{1,2}, Paolo Fatorić^{1,2}, Marko Kolar^{1,3}

¹Sveučilište Jurja Dobrile Pula, Medicinski fakultet Pula, Pula, Hrvatska

²Opća Bolnica Pula, Pula, Hrvatska

³Nastavni zavod za hitnu medicinu Pula, Pula, Hrvatska

UVOD

- Zlostavljanje ranjivih skupina, posebice starijih i osoba sa demencijom, predstavlja ozbiljan javnozdravstveni problem (1).
- Ostavlja ozbiljne posljedice kao što su npr. depresija, anksioznost, gubitak samopouzdanja, izolacija, te pogoršanje kroničnih bolesti koje pridonosi i povećanoj smrtnosti (2).
- Kako bismo bolje razumjeli trenutačno stanje znanstvenih dokaza, analizirali smo nekoliko sustavnih pregleda koji istražuju različite pristupe u sprječavanju zlostavljanja i podršci skrbnicima.

OGRANIČENJA ISTRAŽIVANJA

- Pregledi studija od 2009. – 2024. ukazuju na obećavajuće inicijative, ali bez dosljedne empirijske potvrde (3).
- Glavni problemi istraživanja: mali uzorci, kratko trajanje, bez kontrolnih skupina (3).
- Edukacija pomaže u prepoznavanju zlostavljanja, ali ne i u njegovoj prevenciji (4).
- Multidisciplinarni pristupi (psihološka, financijska, pravna pomoć) obećavajući, ali nedovoljno potvrđeni (4).
- Zlostavljanje se često događa u privatnosti doma – potrebne su proaktivne mjere u zajednici (npr. kućne posjete, programi za zdravo starenje, lokalne aktivnosti) (5).

ANALIZA KLJUČNIH STUDIJA

- **Ploeg i sur. (2009)** analizirali 8 kliničkih intervencija u sustavnom pregledu (6).
- 4 studije bile usmjerene na zlostavljane starije osobe (7, 8, 9, 10).
- 1 studija fokusirana na programe samo za zlostavljane osobe (11).
- 1 studija obuhvatila intervenciju za njegovatelje (12).
- 2 studije usmjerene na edukaciju zdravstvenih djelatnika (13, 14).
- Nisu pronađeni značajni učinci na smanjenje zlostavljanja niti promjene ponašanja skrbnika; metodološka slabost.
- Neki rezultati pokazali porast prijave zlostavljanja – moguće zbog veće svijesti, a ne stvarnog porasta (6).

- **Barker i sur. (2016)** analizirali 7 studija fokusiranih na edukaciju, podršku i rano otkrivanje zlostavljanja (7, 8, 14, 15, 16, 17, 18).
- Većina studija imala visok rizik pristranosti; dokazi su slabi i neuvjerljivi u pogledu smanjenja zlostavljanja.
- Poboljšanja su zabilježena u emocionalnom stanju skrbnika, ali ne i u prevenciji zlostavljanja.
- Multidisciplinarni pristup prepoznat kao potencijalno uspješan, ali bez potvrđene djelotvornosti (3).

Dong, X. (2015):

- Naglašava važnost edukacije zdravstvenih djelatnika, ranog prepoznavanja i zajedničkog djelovanja.
- Većina mjera nije evaluirana putem randomiziranih kontroliranih studija (4).

Seelia, P. i sur. (2024):

- Sustavni pregled fokusiran na osobe s demencijom u zajednici.
- Analizirane dvije RCT studije (podrška skrbnicima i online terapije) nisu pokazale značajno smanjenje zlostavljanja.
- Glavni problemi: mali uzorci i kratko trajanje intervencija (19).

ZAKLJUČAK:

- sustavni pregledi ne dokazuju učinkovitost intervencija u prevenciji zlostavljanja starijih i osoba sa demencijom
- pouzdanost rezultata ograničavaju metodološke slabosti, mali uzorci i kratko trajanje
- daljnja, poboljšanja istraživanja, omogućiti se pouzdaniju procjenu učinkovitosti programima za zaštitu zlostavljanja i podršku skrbnicima

REFERENCE:

Canva

